

6. час

На шестом часу обновили смо квадрат рационалног броја и започели лекцију 1.2. из уџбеника.

У свеске напишите следеће:

Обнављање

1. Израчунај:

$$\text{а) } (-1,8)^2 = (-1,8) \cdot (-1,8) = 3,24$$

$$\text{б) } \left(3\frac{1}{3}\right)^2 = 3\frac{1}{3} \cdot 3\frac{1}{3} = \frac{10}{3} \cdot \frac{10}{3} = \frac{100}{9}$$

$$\text{в) } 35^2 = 35 \cdot 35 = 1225$$

2. Израчунај користећи формуле:

$$a^2 \cdot b^2 = (a \cdot b)^2$$

$$a^2 : b^2 = (a : b)^2, b \neq 0$$

$$\text{а) } 5^2 \cdot 16^2 = (5 \cdot 16)^2 = 80^2 = 6400$$

$$\text{б) } \left(\frac{10}{9}\right)^2 : \left(\frac{40}{3}\right)^2 = \left(\frac{10}{9} : \frac{40}{3}\right)^2 = \left(\frac{10}{9} \cdot \frac{3}{40}\right)^2 = \left(\frac{1}{12}\right)^2 = \frac{1}{12} \cdot \frac{1}{12} = \frac{1}{144}$$

Једначина $x^2 = a, a \geq 0$. Квадратни корен.

Пример 1: Ако је површина квадрата $P = 36\text{cm}^2$, колико износи страница тог квадрата?

$$a = 6\text{cm} \text{ јер је } 6\text{cm} \cdot 6\text{cm} = 36\text{cm}^2.$$

Пример 2: Ако је површина квадрата $P = 25\text{cm}^2$, колико износи страница тог квадрата?

$$a = 5\text{cm} \text{ јер је } 5\text{cm} \cdot 5\text{cm} = 25\text{cm}^2.$$

Пример 3: Који бројеви задовољавају једнакости?

а) $x^2 = 16$ б) $x^2 = 49$ в) $x^2 = \frac{4}{9}$ г) $x^2 = 0$

Решење:

а) $x^2 = 16$

$$4^2 = 4 \cdot 4 = 16$$

Али важи и: $(-4)^2 = (-4) \cdot (-4) = 16$.

Због тога једначина $x^2 = 16$ има два решења:

$$x_1 = 4 \text{ и } x_2 = -4.$$

б) $x^2 = 49$

$$7^2 = 7 \cdot 7 = 49$$

Али важи и: $(-7)^2 = (-7) \cdot (-7) = 49$.

Због тога једначина $x^2 = 49$ има два решења:

$$x_1 = 7 \text{ и } x_2 = -7.$$

в) $x^2 = \frac{4}{9}$

$$\left(\frac{2}{3}\right)^2 = \frac{2}{3} \cdot \frac{2}{3} = \frac{4}{9}$$

Али важи и: $\left(-\frac{2}{3}\right)^2 = \left(-\frac{2}{3}\right) \cdot \left(-\frac{2}{3}\right) = \frac{4}{9}$.

Због тога једначина $x^2 = \frac{4}{9}$ има два решења:

$$x_1 = \frac{2}{3} \text{ и } x_2 = -\frac{2}{3}.$$

г) $x^2 = 0$

Једначина има само једно решење: $x = 0$.

Обрати пажњу: У примерима 1 и 2 нисмо имали негативно решење јер се тражи страница квадрата (дужина странице не може бити негативан број).

Једначина $x^2 = a^2$ има решења $x_1 = a$ и $x_2 = -a$.

Једначина $x^2 = 0$ има само решење $x = 0$.

1. Реши једначине:

а) $x^2 = \frac{25}{4}$ б) $x^2 = 1,44$ в) $x^2 = 2\frac{1}{4}$ г) $x^2 = -16$

Решење:

а) $x^2 = \frac{25}{4}$

$$\left(\frac{5}{2}\right)^2 = \frac{5}{2} \cdot \frac{5}{2} = \frac{25}{4} \quad \text{и} \quad \left(-\frac{5}{2}\right)^2 = \left(-\frac{5}{2}\right) \cdot \left(-\frac{5}{2}\right) = \frac{25}{4}$$

Решења једначине су: $x_1 = \frac{5}{2}$ и $x_2 = -\frac{5}{2}$

б) $x^2 = 1,44$

$$1,2^2 = 1,2 \cdot 1,2 = 1,44 \quad \text{и} \quad (-1,2)^2 = (-1,2) \cdot (-1,2) = 1,44$$

Решења једначине су: $x_1 = 1,2$ и $x_2 = -1,2$

в) $x^2 = 2\frac{1}{4} = \frac{9}{4}$

$$\left(\frac{3}{2}\right)^2 = \frac{3}{2} \cdot \frac{3}{2} = \frac{9}{4} \quad \text{и} \quad \left(-\frac{3}{2}\right)^2 = \left(-\frac{3}{2}\right) \cdot \left(-\frac{3}{2}\right) = \frac{9}{4}$$

Решења једначине су: $x_1 = \frac{3}{2}$ и $x_2 = -\frac{3}{2}$

г) $x^2 = -16$

Једначина нема решења јер не постоји рационалан број чији је квадрат негативан.

Домаћи задатак (збирка задатака): 3., 13. и 45. (а, б, в, г).

Сви ученици који још увек немају збирку задатака наведене задатке могу пронаћи на следећим странама.

Ако нешто не разумете, пошаљите ми мејл.

Наставница Марија Тадић

1.1. Квадрат рационалног броја

Укратко

$a \cdot a$ је **квадрат** броја a . Пишемо: $a \cdot a = a^2$.
 Ако је $a \in \mathbb{Q}$, онда је $a^2 \geq 0$. Ако је $a \neq 0$, онда је $a^2 > 0$.
 $(a \cdot b)^2 = a^2 \cdot b^2$. За $b \neq 0$ је $(a : b)^2 = a^2 : b^2$.
 Ако $d | a$, онда $d^2 | a^2$.

3.1.1. Увјешбавамо основне појмове

1 Израчунај површину квадрата чија је страна дужине:

- а) 0,7 dm; б) $2\frac{1}{2}$ cm; в) 3,2 cm; г) $\frac{1}{3}$ dm;
 д) 4 cm; њ) 15 dm; е) $\frac{14}{15}$ cm; ж) 1,7 cm.

2 Дати квадрат броја напиши као производ два једнака чиниоца, па израчунај његову вредност.

- а) $3,5^2$; б) $(-0,3)^2$; в) $\left(1\frac{3}{5}\right)^2$; г) $0,05^2$;
 д) $\left(\frac{3}{7}\right)^2$; њ) $(-19)^2$; е) $(-1,8)^2$; ж) $\left(-2\frac{1}{3}\right)^2$.

3 Израчунај:

- а) $0,5^2$; б) $0,02^2$; в) $(-0,9)^2$; г) $\left(\frac{3}{5}\right)^2$;
 д) $\left(-2\frac{1}{5}\right)^2$; њ) $\left(1\frac{3}{7}\right)^2$; е) $(-1,5)^2$;
 ж) $(-14)^2$; з) $(-0,06)^2$; и) $(-2,25)^2$.

4 Израчунај:

- а) $\left(\frac{2}{3}\right)^2$; б) $\frac{2^2}{3}$; в) $\frac{2}{3^2}$;
 г) $\left(-\frac{2}{3}\right)^2$; д) $-\frac{2^2}{3}$; б) $\frac{(-2)^2}{3}$.

5 Израчунај квадрате датих бројева:

- а) 0,1; б) -0,2; в) 2,9; г) -3,2; д) -4,5; њ) -1,05.

6 Издвој тачне једнакости.

- а) $5 \cdot 5 = 5^2$; б) $-7 \cdot 7 = (-7)^2$;
 в) $4 \cdot (-4) = -4^2$; г) $-2,5 \cdot (-2,5) = 2,5^2$;
 д) $0 = 0^2$; њ) $-1,2 \cdot (-1,2) = (-1,2)^2$.

7 Попуни празна поља у табели.

a	0,3	-0,3	$1\frac{1}{4}$	$-1\frac{1}{4}$	2,4	-2,4	$\frac{1}{15}$	$-\frac{1}{15}$
a^2								

8 Израчунај:

- а) $3 \cdot (-2)^2$; б) $(-3)^2 \cdot (-5)$;
 в) $-2^2 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)^2$; г) $-\frac{2}{5} \cdot (-5)^2$;
 д) $\left(-1\frac{1}{3}\right)^2 \cdot 6^2$; њ) $-15^2 \cdot \left(1\frac{1}{5}\right)^2$.

9 Да ли су тачне следеће неједнакости?

- а) $(-2)^2 < 2^2$; б) $(-5)^2 < (-2)^2$;
 в) $-3^2 > (-1)^2$; г) $(-11)^2 > 10^2$;
 д) $(-0,2)^2 < \left(\frac{1}{5}\right)^2$; њ) $-(-0,9)^2 < (-0,1)^2$.

10 У кружић упиши одговарајући знак: =, < или >.

- а) $(-3)^2 \odot 0$; б) $\frac{2}{5} \cdot \left(-\frac{2}{5}\right) \odot 0$;
 в) $0^2 \cdot (-8)^2 \odot 0$; г) $(0,2)^2 \cdot (-6)^2 \odot 0$;
 д) $-\left(-\frac{2}{5}\right)^2 \cdot (-1)^2 \odot 0$.

11 У празан квадрат постави одговарајући знак $>$ или $<$.

а) $\frac{7}{5} \square \left(\frac{7}{5}\right)^2$; б) $\frac{99}{100} \square \left(\frac{99}{100}\right)^2$;

в) $1,2 \square \left(1\frac{1}{5}\right)^2$; г) $0,6 \square (-0,6)^2$;

д) $0,375 \square \left(\frac{3}{8}\right)^2$; њ) $-0,9 \square -\left(-\frac{9}{10}\right)^2$.

12 За дате вредности x (прва врста) попуни табелу.

x	1	-1	-2	0,1	-0,5
x^2					
$-x$					
$(-x)^2$					
$-x^2$					

1.1.2. Задачи за самостални рад

13 Израчунај:

а) $\left(\frac{5}{7}\right)^2$; б) $\frac{5^2}{7}$; в) $\frac{5}{7^2}$;

г) $\left(-\frac{5}{7}\right)^2$; д) $-\left(\frac{5}{7}\right)^2$; њ) $-\frac{5^2}{7}$.

14 Израчунај:

а) $7 - 3^2$; б) $-(4 - 5^2)$; в) $-(12 - 20)^2$;

г) $-(-2 - 11)^2$; д) $(1^2 - 5^2)^2$; њ) $(-2^2 - 5)^2$.

15 Израчунај површину квадрата коме је дата дужина дијагонале.

а) 6 cm; б) $3\frac{1}{3}$ dm; в) 0,2 cm; г) 1,4 cm.

16 Поређај бројеве, од највећег до најмањег:

$(-1)^2$; $-(-0)^2$; $-(-1)^2$; $0,9^2$;
 $-0,9^2$; $-0,99$; $1 - 0,9^2$.

17 Поређај бројеве, од најмањег до највећег:

а) $\left(\frac{3}{2}\right)^2$; $(-0,6)^2$; $-\left(\frac{2}{3}\right)^2$; $-\left(-\frac{3}{5}\right)^2$; $\left(1\frac{2}{5}\right)^2$.

б) $-0,001$; $(-0,1)^2$; $-0,01^2$; $0,01^2$; $-(-0,1)^2$.

18 Попуни празна поља у табели:

a	b	a^2	b^2	$a \cdot b$	$a^2 b^2$	$(a \cdot b)^2$
$\frac{1}{5}$	-5					
-2	0,5					
0,25	-4					
$1\frac{1}{5}$	-25					

19 Користећи се формулом $a^2 \cdot b^2 = (a \cdot b)^2$, напиши у облику квадрата, па израчунај:

а) $2^2 \cdot \left(\frac{1}{3}\right)^2$; б) $-0,2^2 \cdot 10^2$; в) $-5^2 \cdot (-0,4)^2$;

г) $3^2 \cdot 4^2 \cdot \left(-\frac{5}{6}\right)^2$; д) $-0,2^2 \cdot \left(-\frac{5}{4}\right)^2$.

20 Дати израз напиши у облику квадрата.

а) $\frac{6^2}{9^2}$; б) $\frac{0,5^2 \cdot 4^2}{5^2}$; в) $\frac{5 \cdot 7 \cdot 7 \cdot 5}{3^2 \cdot 2^2}$.

21 Користећи једнакости $a^2 b^2 = (ab)^2$ и (за $b \neq 0$)

$\frac{a^2}{b^2} = \left(\frac{a}{b}\right)^2$, израчунај на једноставан начин:

а) $8^2 \cdot 2,5^2$; б) $0,02^2 \cdot (-5)^2$;

в) $\left(\frac{2}{5}\right)^2 \cdot \left(2\frac{1}{2}\right)^2$; г) $(-7,5)^2 : (2,5)^2$;

д) $2000^2 : (-100)^2$; њ) $\left(4\frac{2}{3}\right)^2 : \left(-2\frac{1}{3}\right)^2$.

22 Да ли су тачне једнакости:

а) $-k^2 = (-k)^2$; б) $(-3m)^2 = 3m^2$;

в) $-2k \cdot 2k = -(2k)^2$; г) $(-a)^2 \cdot \left(-\frac{1}{b}\right)^2 = -\left(\frac{a}{b}\right)^2$;

д) $\frac{(-a)^2}{b^2} = \left(\frac{a}{-b}\right)^2$, $b \neq 0$; њ) $\left(\frac{1}{a}\right)^2 = \frac{1}{a^2}$;

е) $\left(\frac{1}{a}\right)^2 \cdot (-a)^2 = 1$; ж) $a^2 \cdot \left(-\frac{b}{a}\right)^2 = b^2$, $a \neq 0$;

23 Без израчунавања вредности степена процени и уместо звездице стави одговарајући знак: $>$, $<$ или $=$.

- а) $(-1)^2 * (-7)^2$; б) $-2,5^2 * (-1)^2$;
 в) $\left(\frac{1}{2}\right)^2 * \left(-\frac{1}{4}\right)^2$; г) $\left(-\frac{7}{8}\right)^2 * \frac{7^2}{8^2}$;
 д) $\left(-\frac{9}{8}\right)^2 * \left(\frac{9}{8}\right)^2$; ж) $\left(\frac{2}{5}\right)^2 * \frac{2}{5}$;
 е) $\left(\frac{5}{4}\right)^2 * \frac{5}{4}$; ж) $\left(-\frac{3}{2}\right)^2 * -\left(\frac{5}{2}\right)^2$;
 з) $1^2 * (-1)^2$.

24 Користећи се особинама сабирања и множења (законима асоцијативности, комутативности и дистрибутивности) израчунај на једноставан начин:

- а) $(2 \cdot 7 \cdot 5)^2$; б) $(12 \cdot 25)^2$; в) $(13 \cdot 5 + 15 \cdot 9)^2$;
 г) $2^2 \cdot (-5)^2$; д) $(-0,04)^2 \cdot (-25)^2$; ж) $\frac{56^2}{28^2}$.

25 Раствљањем на просте чиниоце докажи да је задати број квадрат и напиши га у облику p^2 . (Нпр.: $7056 = 2^4 \cdot 3^2 \cdot 7^2 = (2^2 \cdot 3 \cdot 7)^2 = 84^2$.)

- а) 28224; б) 4356; в) 27,04; г) $689 \frac{1}{16}$.

26 Утврди који од датих бројева представљају квадрате. Користи растављање на просте чиниоце.

- а) 1584; б) 675; в) $432 \cdot 12$;
 г) $60 \cdot 980$; д) $75 \cdot 845 \cdot 60$.

27 Израчунај вредност израза:

- а) $-4 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)^2 + \left(-\frac{1}{3}\right)^2 \cdot 9$;
 б) $\left(-1\frac{1}{2}\right)^2 \cdot 4 - 4 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)^2$;
 в) $0,1^2 + 0,01^2 - 1^2$;
 г) $\left(-\frac{1}{10}\right)^2 \cdot 5^2 \cdot \left(-1\frac{1}{3}\right)^2 \cdot (-2,25) + 1$.

28 Израчунај:

- а) квадрат збира бројева 13 и -7 ;
 б) збир квадрата бројева 13 и -7 ;
 в) квадрат разлике бројева 13 и -7 ;
 г) разлику квадрата бројева 13 и -7 .

1.1.3. Продуби знање

29 Израчунај:

- а) $(-1)^2 + (-2)^2 + (-3)^2 + (-4)^2$;
 б) $0,4 + (-0,2)^2 + \left(1\frac{1}{2}\right)^2 - \left(-1\frac{1}{5}\right)^2 - (-2,5)^2$;
 в) $(-3)^2 \cdot \frac{2^2}{3} + \left(\frac{3}{4}\right)^2 \cdot \frac{12}{(-3)^2} \cdot 4$;
 г) $3 \cdot \left(-\frac{2}{3}\right)^2 - 3 \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)^2 + \left(\frac{2}{3}\right)^2 \cdot \frac{9}{2^2}$.

30 Израчунај: $\frac{(-0,001)^2 \cdot (1000)^2}{(-0,25)^2} \cdot \left(-\frac{1}{2}\right)^2$.

31 Ако је $a = -11$, израчунај:

- а) a^2 ; б) $-a^2$; в) $(-a)^2$; г) $\left(-\frac{1}{a}\right)^2$; д) $-\frac{1^2}{a}$; ж) $-\frac{1}{a^2}$.

32 Ако је $a = -1$ и $b = -2$, израчунај:

- а) $a^2 - b^2$; б) $(a - b)^2$;
 в) $-a^2 - (-b)^2$; г) $(-a)^2 - (-b)^2$;
 д) $4(-a)^2 + 3(-b)^2$; ж) $(-5a)^2 b^2 - (-4ab)^2$.

33 Упрости израз:

$$\frac{-2^2 \cdot \left(-1\frac{1}{5}\right) \cdot \left(\frac{2}{3} + \frac{3}{8}\right)}{(100^2 : (-20)^2) : (-10)^2} - 5 \cdot (-2)^2.$$

34 У магацину су упаковали 1521 kg шећера у џакове, тако да сви џакови садрже једнаке количине. Притом је у сваком џаку онолико килограма колико има пуних џакова. Колико је шећера у једном џаку?

35 У школској свечаној сали столице су груписане у три групе: лево, десно и у средини, у свакој једнак број столица. У свакој групи има онолико редова колико има столица у сваком реду. Има укупно 432 седишта. Колико има редова столица?

36 За које вредности рационалног броја a важи услов:

- а) $a^2 < 0$;   б) $(-a^2) \leq 0$;
 в) $a^2 > 0$;   г) $a^2 = a$;
 д) $a^2 = -a$;   ђ) $a^2 = |a|$;
 е) $|-a|^2 = -a^2$;   ж) $a^2 = |-a|^2$?

37 Без растављања на просте чиниоце докажи да број m није квадрат неког целог броја (образложи).

- а) $m = -169$;   б) $m = \frac{1089}{2}$;
 в) $m = 28342$;   г) $m = 54827$;
 д) $m = 44208$;   ђ) $m = 111111$;
 е) $m = 64365$;   ж) $m = 67023$.

38 Нађи цели број најмање апсолутне вредности којим треба поделити број n да количник буде квадрат целог броја k , па одреди k .

- а) $n = 14520$;   б) $n = -202125$;
 в) $n = 7361640$.

39 Нађи цели број најмање апсолутне вредности којим треба помножити број q да би се добио квадрат целог броја p . Одреди p ако је:

- а) $q = \frac{847}{3}$;   б) $q = -\frac{63375}{22}$;   в) $q = -\frac{764694}{90}$.

1.1.4. Изоштри ум

40 Да ли су тачне једнакости:

- а) $\frac{(3^2 - (-2)^2)((-3)^2 + 2^2)}{((-4)^2 - 3^2)(4^2 + 3^2)} \cdot \left(-\frac{35}{13}\right) = -1$;
 б) $\frac{(252 : (-3))^2 : (-196 : 14)^2 + 2}{(3 + (-2)) \cdot ((-3)^2 + (-3)(-2) + (-2)^2)} = 2$?

41 После два снижења за исти проценат, цена патика је са 3600 динара пала на 2304 динара. Кад је цена снижена први пут, Бранкица је пожурила у куповину плашећи се поскупљења. Ирена је сачекала друго снижење. За колико је динара Ирена боље прошла од Бранкице?

42 Мој брат је студирао математику. У години чији је календарски број једнак x^2 он ће напунити x година. Био је вредан студент и дипломирао у 22. години. Које је године мој брат дипломирао?

1.2. Једначина $x^2 = a$, $a \geq 0$. Квадратни корен

Укратко

Једначина $x^2 = a^2$ има решења $x = a$ или $x = -a$. Једначина $x^2 = 0$ има једно решење, $x = 0$. Ако је a ненегативни број, $a \geq 0$, онда је **квадратни корен** из a , у ознаци $\sqrt{a}$, ненегативни број k такав да је $k^2 = a$. Пишемо: $\sqrt{a} = k$, $k \geq 0$. За $a < 0$ нема смисла (није дефинисан) $\sqrt{a}$.

Број a је поткорена величина, а k је вредност корена.

Једначина $x^2 = a$, за $a > 0$, има решења: $x_1 = \sqrt{a}$ или $x_2 = -\sqrt{a}$. Једначина $x^2 = a$, за $a < 0$, нема решења у скупу нама познатих бројева. Једначина $x^2 = 0$ има решење $x = 0$.

За $a \geq 0$ важи: $(\sqrt{a})^2 = a$. Једначина $\sqrt{x} = a$, за $a \geq 0$, има решење $x = a^2$.

1.2.1. Увјежбавамо основне појмове

43 Израчунај страницу квадрата ако је његова површина:

- а) 16 cm^2 ; б) 25 dm^2 ; в) 121 mm^2 ;
 г) 144 cm^2 ; д) $\frac{49}{81} \text{ cm}^2$; њ) $2\frac{14}{25} \text{ mm}^2$;
 е) $3,24 \text{ m}^2$; ж) $0,0289 \text{ dm}^2$.

44 Реши једначине:

- а) $x^2 = 11^2$; б) $x^2 = (-1)^2$; в) $x^2 = 0,3^2$;
 г) $x^2 = \left(2\frac{1}{7}\right)^2$; д) $x^2 = \left(-\frac{3}{4}\right)^2$; њ) $x^2 = (-0,05)^2$;
 е) $x^2 = n^2, n \in \mathbb{N}_2$; ж) $x^2 = k^2, k < 0$;
 з) $x^2 = \left(0,2 - \frac{1}{5}\right)^2$; и) $x^2 = -5^2$.

45 Једначину запиши у облику $x^2 = k^2$, па нађи решења.

- а) $x^2 = 36$; б) $x^2 = 100$; в) $x^2 = 16$;
 г) $x^2 = 169$; д) $x^2 = 361$; њ) $x^2 = 0,04$;
 е) $x^2 = 0,0625$; ж) $x^2 = 0$; з) $x^2 = \frac{9}{16}$;
 и) $x^2 = \frac{12,1}{10}$; ј) $3x^2 = 12$; к) $x^2 = 6\frac{1}{4}$.

46 Попуни табелу онако како је започето.

x^2	9	1	144	256	0,01	1,21	$\frac{25}{49}$	$\frac{1}{25}$
x	3							
	-3							

47 На основу дефиниције корена, реши једначину.

- а) $\sqrt{x} = 1$; б) $\sqrt{x} = 3$; в) $\sqrt{x} = 16$;
 г) $\sqrt{x} = 0$; д) $\sqrt{x} = 0,01$; њ) $\sqrt{x} = 0,5$;
 е) $\sqrt{x} = \frac{2}{3}$; ж) $\sqrt{x} = 2^2$; з) $\sqrt{x} = -2$;
 и) $\sqrt{x} - 4 = 0$; ј) $\sqrt{2x} = 6$; к) $3\sqrt{x} = 15$.

48 Попуни празна поља у табели.

x	196	361	529	729	841	900
$\sqrt{x}$						

49 Попуни табелу:

$\sqrt{x}$	3	6	18	0,2	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{3}$	0	-5
x	9							

50 Израчунај корен и образложи (на пример: $\sqrt{121} = 11$ јер је $11^2 = 121$).

- а) $\sqrt{36}$; б) $\sqrt{1}$; в) $\sqrt{0}$; г) $\sqrt{576}$; д) $\sqrt{676}$;
 њ) $\sqrt{324}$; е) $\sqrt{196}$; ж) $\sqrt{400}$; з) $\sqrt{225}$; и) $\sqrt{900}$.

51 Користећи се таблицом на страни 27 (збирка), одреди следеће корене:

- а) $\sqrt{1089}$; б) $\sqrt{1296}$; в) $\sqrt{1444}$;
 г) $\sqrt{2116}$; д) $\sqrt{2304}$; њ) $\sqrt{2401}$.

52 Израчунај квадратни корен из броја:

- а) 169; б) 196; в) 2,25; г) 0,0009;
 д) $\frac{9}{16}$; њ) $\frac{1}{100}$; е) $1\frac{9}{16}$; ж) $\frac{36}{49} + 1\frac{15}{49}$.

53 Заокружи тачне једнакости. За нетачне наведи образложење.

- а) $\sqrt{9} = -3$; б) $0 = \sqrt{0}$; в) $\sqrt{0,04} = 0,02$;
 г) $\sqrt{2\frac{1}{4}} = 1\frac{1}{2}$; д) $(\sqrt{3})^2 = 3$; њ) $(\sqrt{-2})^2 = -2$.

54 Који од записа корена немају смисла (по дефиницији корена)?

- а) $\sqrt{5}$; б) $\sqrt{-9}$; в) $\sqrt{\frac{1}{2}}$;
 г) $\sqrt{-\frac{1}{4}}$; д) $\sqrt{-100}$; њ) $(\sqrt{-2})^2$.

55 Израчунај следеће корене:

- а) $\sqrt{2\frac{1}{4}}$; б) $\sqrt{2\frac{7}{9}}$; в) $\sqrt{3\frac{1}{16}}$; г) $\sqrt{5\frac{44}{49}}$;
 д) $\sqrt{5\frac{1}{16}}$; њ) $\sqrt{4\frac{21}{25}}$; е) $\sqrt{10\frac{6}{25}}$.

1.2.2. Задаци за самостални рад

56 Реши дате једначине. У случају кад нема решења, објасни разлоге за то.

- а) $8x^2 - 98 = 0$; б) $8 - 2x^2 = 0$; в) $\frac{4}{3}x^2 - 75 = 0$;
 г) $8 - 4\frac{1}{2}x^2 = 0$; д) $2\frac{1}{3} - 1\frac{1}{5}x^2 = 1\frac{1}{2}$;
 б) $3x^2 + 12 = 0$; е) $\frac{3}{4} - 2x^2 = 0,75$.

57 Колика је дијагонала квадрата ако му је површина:

- а) 8 dm^2 ; б) $\frac{9}{8} \text{ cm}^2$; в) $3\frac{5}{9} \text{ dm}^2$; г) 1 dm^2 ?

58 Израчунај катету једнакокраког правоуглог троугла ако је његова површина:

- а) 8 dm^2 ; б) $0,32 \text{ m}^2$; в) $3\frac{1}{8} \text{ km}^2$.

59 Попуни табелу:

$\sqrt{x}$	9		-3			$\frac{7}{8}$	1,3		$1\frac{2}{3}$
x		25		3,24	-81				0

60 Израчунај квадратне корене:

- а) $\sqrt{0,04}$; б) $\sqrt{0,0001}$; в) $\sqrt{0,25}$;
 г) $\sqrt{1,44}$; д) $\sqrt{2,89}$; б) $\sqrt{0,0256}$;
 е) $\sqrt{4,41}$; ж) $\sqrt{0,0025}$; з) $\sqrt{0,000169}$.

61 Израчунај корене:

- а) $\sqrt{\frac{1}{4}}$; б) $\sqrt{\frac{4}{25}}$; в) $\sqrt{\frac{1}{81}}$; г) $\sqrt{\frac{49}{169}}$;
 д) $\sqrt{\frac{16}{9}}$; б) $\sqrt{\frac{144}{25}}$; е) $\sqrt{\frac{81}{100}}$; ж) $\sqrt{\frac{10000}{289}}$.

62 Израчунај:

- а) $\sqrt{1\frac{24}{25} - \frac{13}{25}}$; б) $\sqrt{1 - \frac{45}{49}}$; в) $\sqrt{0,3 \cdot 0,2 + 0,1}$;
 г) $\sqrt{2 - 0,31}$; д) $\sqrt{4 + 2\frac{1}{4}}$; б) $\sqrt{3\frac{7}{9} - 2}$;
 е) $\sqrt{2 - \frac{7}{16}}$; ж) $\sqrt{14 - \frac{5}{9}}$.

63 Површина квадрата једнака је површини правоугаоника страница 8 dm и 18 dm . Израчунај обим овог квадрата.

64 Растави поткорену величину на просте чиниоце, па на основу тога израчунај квадратни корен.

- а) $\sqrt{729}$; б) $\sqrt{196}$; в) $\sqrt{784}$; г) $\sqrt{1225}$; д) $\sqrt{9216}$;
 б) $\sqrt{2401}$; с) $\sqrt{1764}$; ж) $\sqrt{14400}$; з) $\sqrt{13689}$.

1.2.3. Продуби знање

65 Квадрат и паралелограм имају једнаке површине. Израчунај страницу квадрата ако је једна страница паралелограма $2,7 \text{ cm}$ и њена одговарајућа висина једнака $0,3 \text{ cm}$.

66 За које вредности рационалног броја x имају смисла изрази:

- а) $\sqrt{x}$; б) $\sqrt{3x}$; в) $\sqrt{x-2}$; г) $\sqrt{-x}$;
 д) $\sqrt{5-x}$; б) $\sqrt{x+3}$; е) $\sqrt{\frac{x}{2}+1}$; ж) $\sqrt{\frac{-3}{x}}$;
 з) $\sqrt{\frac{1}{1-x}}$; и) $\sqrt{\frac{1}{x^2}}$?

67 Одреди x ако је:

- а) $\sqrt{2x} = 16$; $\sqrt{\frac{3}{4}x} = 6$; $\sqrt{x+25} = 15$; $\sqrt{\frac{x-9}{7}} = 2$;
 б) $2\sqrt{x} = 16$; $\frac{3\sqrt{x}}{4} = 6$; $\sqrt{x+4} = 15$; $\frac{\sqrt{x}}{3} - 3 = 7$.

68 Реши једначину.

- а) $(x-1)^2 = \frac{4}{9}$; б) $(x+5)^2 = 49$;
 в) $\left(\frac{1}{2}x+2\right)^2 = 2\frac{1}{4}$; г) $3(x-2)^2 = 5\frac{1}{3}$;
 д) $\frac{5}{7}(2x+3)^2 = 1\frac{2}{5}$; б) $\left(2\frac{1}{3}-x\right)^2 - 2 = 0,25$.

69 Реши једначину.

- а) $-\frac{2}{3}(3x+12)^2 = 0$; б) $\left(\frac{3-2x}{3}\right)^2 = 1$;
 в) $2x^2 + 7 = 5$; г) $4x^2 = 3$.

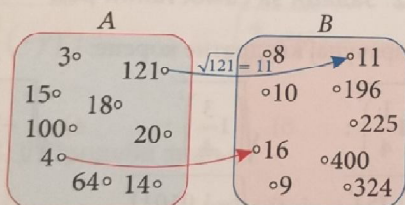
70 Не растављајући поткорене величине на просте чиниоце, утврди зашто следећи корени нису цели бројеви:

- а) $\sqrt{2552}$; б) $\sqrt{4005}$;
в) $\sqrt{123318}$; г) $\sqrt{77777}$.

71 Магдалена је написала све природне бројеве од 1 до 63 тако што их је надовезала један за другим. Да ли је квадратни корен датог броја цео број?

72 а) Петострука вредност квадрата неког броја умањена за 25 износи 100. Који је то број?
б) Квадрат двоструке вредности неког броја увећан за 4 је 200. Који је то број?

73 Сваки елемент скупа A на слици може се повезати с једним елементом скупа B , и то црвеном или плавом стрелицом. На слици је $121 \rightarrow 11$, због тога што је $\sqrt{121} = 11$. Откриј какву везу означава црвена стрелица, тј. због чега је $4 \rightarrow 16$. И овде се појављује квадратни корен.

Затим повежи све елементе скупа A са одговарајућим елементима скупа B , користећи на описани начин одговарајуће плаве и црвене стрелице.

1.2.4. Изоштри ум

74 Квадратни корен, ако му је вредност цео број, може се добити „пробањем“ на основу приближне процене. На пример: $\sqrt{5041}$. Броју 5041 привремено занемаримо две крајње цифре: остаје број 50. Знамо да је $7^2 = 49$ квадрат који је најближи броју 50. Закључимо да је $5041 = (7\_)^2$ и треба одредити цифру јединица. На основу последње цифре броја 5041 (то је цифра 1) закључујемо: тражени корен је 71 или 79 јер се квадрати бројева 71 и 79 завршавају цифром 1. Непосредном провером (квадрирањем) утврдимо: $\sqrt{5041} = 71$. Слично, $\sqrt{19044}$ одредимо на основу $13^2 < 190 < 14^2$, па због цифре 4 на месту јединица броја 19044 закључујемо да је тражени корен 132 или 138. Квадрирањем утврдимо: $\sqrt{19044} = 138$.

Поступајући на описани начин, одреди следеће корене:

- а) $\sqrt{841}$; б) $\sqrt{1369}$; в) $\sqrt{3364}$; г) $\sqrt{12769}$;
д) $\sqrt{17956}$; њ) $\sqrt{2209}$; е) $\sqrt{8464}$; ж) $\sqrt{24025}$.

1.3. Квадратни корен. Једнакост $\sqrt{a^2} = |a|$

Укратко

За сваки рационални број a је $\sqrt{a^2} = |a|$.

1.3.1. Увешбавамо основне појмове

75 Израчунај квадратне корене:

- а) $\sqrt{11^2}$; б) $\sqrt{9^2}$; в) $\sqrt{144^2}$;

- г) $\sqrt{\left(\frac{2}{3}\right)^2}$; д) $\sqrt{\left(3\frac{1}{2}\right)^2}$; њ) $\sqrt{(0,02)^2}$;
е) $\sqrt{(-3)^2}$; ж) $\sqrt{\left(-1\frac{1}{4}\right)^2}$; з) $\sqrt{(-0,01)^2}$.